

# Narodni Socijalist

Uredništvo je v „Narodnem domu“, I. nadstropje.  
Upravištvu na Marijinem trgu št. 8. — Telefon št. 44.

Dopis naj se frankirajo. — Rokopisi se ne vračajo.

## Izhaja vsako soboto.

„Narodni Socijalist“ velja v Ljubljani in po pošti:

celo leto naprej . . . K 16— četrt leta . . . . . K 4—  
pol leta . . . . . K 8— en mesec . . . . . K 1-50

Oglase se računa po porabljenem prostoru in sicer 1 mm visok  
ter 45 mm širok prostor za enkrat 40 v, za večkrat popust

Posamezna številka velja 40 vinarjev.

## Združimo se!

Velika je razlika med ljudmi, ki živijo od dela drugih in med onimi, ki živijo od svojega lastnega truda.

Prvi so bogataši in kapitalisti, ki se poslužujejo brez lastnega duševnega in telesnega dela, moči ubogega delavstva, da morejo razkošno živeti in groziti ogromne dobičke na račun onih, ki s svojim delom povečujejo njihovo bogastvo in blagostanje.

Drugi so ljudje, ki nimajo nobenih dohodkov, s katerimi bi lahko živeli v brezdelici, ampak so primorani, da si služijo svoj vsakdanji kruh z neprestanim delom.

Izkoriščanje delavstva s strani kapitalističnih delodajalcev je povzročilo odpor proti nesramnemu izrabljanju delavskih moči. Začel se je hud boj med obema razredoma, boj, ki mora izpaсти ugodno za delavstvo, kajti sila proletarijata le večja od nasilja kapitalistov.

Delavstvo, organizirano v močni organizaciji, ki razpolaga s potrebnimi denarnimi sredstvi, mora zmagati nad kapitalizmom, ki se še vedno poslužuje nasilnih sredstev, da ubija moč delavske organizacije. Proletariat bo dosegel svoje pravice brez krvave revolucije, brez žrtvovanih človeških življenj. Sleherni delavec naj se organizira in kmalu bodo izvojevane delavske pravice. Močna organizacija je kakor armada, katere moč obstoji v brezpogojni disciplini. V edinstvi je moč!

Kakor pa ni nobene vojaške mednarodne armade, ker ima vsak narod svoje posebne interese, teko ne more biti tudi mednarodne delavske organizacije. Vsak delavec je najprej član gotovega naroda, do katerega ima posebne dolžnosti. Nemec je najprej Nemec, Italijan ostane Italijan in Jugoslovan mora biti predvsem Jugoslovan. Smešno bi bilo govoriti o narodni svobodi, če bi bilo vseeno, kdo nam reže vsakdanji kruh. Seveda, če bi delavec ne imel nobenih duševnih potreb, potem bi pač zadostovalo, da si preskrbi kolikor mogoče ugodno zunanje življenje. V tem slučaju bi bilo res vse-

eno, ali živi človek v domovini ali pa bogveje v tujini. Toda človek čuti v sebi tudi potrebo duševne izobrazbe in duševne hrane. Kakor je vsak posameznik najprej član gotove družine, tako je tudi predvsem član gotovega naroda. Njegov jezik je prvo naravno sredstvo v dosegu izobrazbe. Znanje tujih jezikov, bivanje v tujini itd. so le dopolnilna sredstva k večji in širši izobrazbi. Z druge strani pa je seveda treba, da je dana vsakemu narodu možnost razvitka v narodno-političnem, gospodarskem in kulturnem oziru. Le tedaj, če so te možnosti mednarodno garantirane, če so priznane politične in državne pravice posameznega naroda, se more razviti narodno-politično, gospodarsko in kulturno življenje. Ta razvitek pa je v prvi vrsti zopet odvisen od zavednega narodnega proletarijata, ki s svojimi duševnimi in telesnimi močmi izvede v praksi, kar so dosegli teoretiki s svojim umskim delom. Tako se izpopolnjuje vsestranski napredek naroda. In kolikor večji je ta napredek, toliko večje je tudi duševno in materialno blagostanje proletarijata.

Cela desetletja je vodila mednarodna delavska organizacija boj za pravice delavstva, toda trdnjave kapitalizma stoje še vedno nepremagljive, čeprav so delavci dosegli marsikatero materialno ugodnost. Kaj je temu vzrok? Kdor pozna taktiko rdeče internacionale, ve, da socialno-demokratski voditelji odnehajo od zahtev proletarijata v trenutku, ko ta ali oni kapitalist, pod pritiskom trenutnih razmer, milostno dovoli večje ali manjše zvišanje dnevnih mezd podložnega mu delavstva. Na ta način ne bo kapitalizem nikoli uničen, ker se samo prilagodi novim razmeram. Ta način boja proti kapitalizmu pomaga le posameznim delavskim skupinam in to le začasno, dočim silno škoduje celokupnemu proletarijatu, ki mora vedno drago plačati s svojim delom malenkostne koncesije kapitalistov. Hujskanje k nasilnemu razrednemu boju pa je povod, da se kapitalistične organizacije še tesneje združijo in uplivajo na državo, da večkrat s silo zatre napredek delavstva.

Delavstvo se mora združiti na narodno-politični podlagi v mejah svoje narodne države. Močna narodno-socialna organizacija mora prevzeti odločilen boj proti kapitalizmu, ki je ravnotako brezdomovinski, kakor je mednarodna rdeča delavska organizacija, ki ne priznava delavstvu njegovih narodnih pravic. Najprej je treba izvajati boj proti takozvanim „narodnim“ kapitalistom in razkrinkati njihovo „narodnost.“ Ti kapitalisti so najnevarnejši sovražniki delavstva. Kapitalizem je nasilje posameznih mogotev, ki so na ta ali oni način prišli do premoženja, s katerim obvladujejo ubogo ljudstvo. Kapitalist je nenusmiljen in brez vsakega čuta socialne pravičnosti. Glavna skrb mu je, da poveča svoje premoženje. Pri tem se poslužuje vseh mogočih sredstev, če treba tudi izdajstva na lastnem narodu. Ali ni narodno izdajstvo, če se zveže n. pr. „narodni“ kapitalist v Ljubljani z nemškim ali italijanskim kapitalistom, s katerim deli svoj dobiček, ki mu ga je preskrbelo slovensko delavstvo s svojimi žulji?

Mednarodna socialna demokracija ne vzgaja delavstva v narodnem duhu, ker je njen glavni cilj materialno blagostanje, katero je treba doseči potom revolucije. Narodnost je rdeči internacionali ravnotako napoti kakor troni in altarji. To pa vendar ni vseeno. Na svetu je mnogo narodov brez trona in z različnimi altarji, toda nikjer ni kulturnega naroda brez narodne zavesti. V narodnih državah, kakor je n. pr. Jugoslavija, je delo rdeče internacionale ne samo protinardno ampak tudi protidržavno, ker ubija v delavstvu narodno zavest, s katero je združena državna misel.

Narodno delavstvo, ki je prežeto ljubezni do domovine, se zaveda svojih državljanskih dolžnosti in jih izpolnjuje. Isto pa zahteva tudi od države, ki je dolžna skrbeti v prvi vrsti za proletarijat in njegov vsestranski napredek. Ker pa v državni upravi sedijo navadno kapitalisti oziroma zastopniki kapitalističnih strank, mora delavstvo predvsem uveljaviti svoje politične pravice, da

pridejo njegovi zastopniki do besede pri zakonodaji in upravi države. Edinole zastopniki proletarijata, katerim so znane potrebe ubogih slojev, morejo doseči izboljšanje socialnega položaja narodnega delavstva.

Dokler ne bo imelo naše delavstvo svojih zastopnikov pri upravi države, ne bo doseglo svojih stanovskih pravic. Boj proti kapitalizmu je brezuspešen, če ga država ne sprejme v svoj program. Zato je dolžnost vsakega poštenega delavca, da se organizira na narodno-socialnem programu.

JOŽA BEKŠ:

## Slovenski državni nastavljenici pri finanč. ministrstvu.

V nedeljo, 15. t. m. je pri poverjeništvu ministrstva financ v Ljubljani sprejel finančni minister dr. Momčilo Ninčič deputacije posameznih strokovnih organizacij slovenskih državnih organizacij državnih nastavljenecv.

1. Predsednik „Društva državnih uslužbencev kraljestva SHS na slovenskem ozemlju“ davčni nadupravitelj Maks Lilleg je v svojem nagovoru na ministra povdarjal obupni gmotni položaj celokupnega slovenskega državnega nastavljenstva in obrazložil, da državnim nastavljenecv v Sloveniji brez trimesečnih nabavnih prispevkov, katerih od bivše Avstrije do 30. junija 1919 dovoljeno izplačevanje se je s 1. majem t. l. ukinilo, absolutno ni več mogoče paralelizovati še vedno rastoče draginje vseh življenjskih potrebščin.

Predsednik Lilleg omeni z izjavo teh prispevkov v Čehoslovaški in Nemški Avstriji, katerih slednja se izmed novo nastalih držav še najmanj more ponašati z ugodnimi finančnimi razmerami.

2. Bivša Avstrija je dovoljevala pri železniških voznih državim nastavljenecv gotove ugodnosti (legitimacije za znižano vožnjo), ki pa so s prvim aprilom t. l. ob zvišanju železniških tarifov v Jugoslaviji žal odpadle.

Mnogo družin, ki so si do nedavnega časa oskrbovale cenejša živila

## Nekaj o konsumnih in produktivnih zadrugah.

(Dalje).

Rošdelškemu vzgledu so kmalu sledili drugi kraji po Angleškem in tudi drugi narodi celega sveta. Na Angleškem imajo konzumne zadruge danes dve velikanski centrali in sicer v Manchesteru in v Glasgowu. Promet teh dveh je znašal pred vojno letno milijarde, dobiček več sto milijonov kron. Nebroj tovarov posedate, nadalje hiš, posestev, tudi v Ameriki za lastno pridobivanje kave in v Aziji za čaj. Imate celo lastno trgovsko brodogojstvo. Članstvo obeh organizacij šteje okoli tri milijone ljudi in milijarde premoženja že stoje v službi teh ogromnih ljudskih mas. Omeniti je še, da v članstvu konzumnih zadrug danes niso več samo delavci, temveč tudi kmetovalci, obrtniki in uradniki, vobče vsi, ki spoznavajo v splošnem interesu za potrebno in koristno, da se konzumentje s pomočjo zadrugne organizacije bore proti izkoriščanju zasebnega podjetništva.

Tudi pri drugih narodih se je konzumno zadrugništvo mogočno razvilo.

Tako je imela pred vojno Nemčija 2.300, Danska 1.300, Finska 500, Rusija 7.000, Avstrija 1.200, Ogrska 1.200 itd. konzumnih zadrug. V Nemčiji so v članstvu skoraj sami delavci, v ostalih državah pa skoraj sami kmetovalci, osobito na Danskem, Finskem, Ruskem in Ogrskem. Po vseh državah, kjer je zadruga že močno razvita, obstoje istotako zveze konzumnih zadrug, ki poslujejo z ogromnim prometom in so po angleškem vzorcu istotako ustanovljajo v svojem delovnem okvirju najrazličnejša podjetja v korist svojemu članstvu.

Potrebno je, da navedemo nekatere važne razlike med zasebnim podjetjem in med konzumno zadrugo.

Zasebno podjetje nima gotovih odjemalcev. Blago izdeluje in kupuje „za trg“. Reklama, potniki ali agentje in razna druga sredstva morajo pomagati, da spravi zasebni podjetnik svoje blago v denar. In koliko znašajo ta agitačijska sredstva? Tu ne gre za tisočake, temveč za milijone in milijarde ljudskega premoženja. Znameniti nemški zadrugar dr. Müller je izračunal del teh stroškov za Švico. Na podlagi uradnega štetja se je dognalo, da je bilo v Švici leta 1907 31.806 trgovskih potnikov ali

agentov. Če računamo 300 delavnih dni in rečemo, da rabi potnik za svoje življenje in zaslužek dnevno 20 K, potem da to pri številu 31.806 potnikov in 300 delavnih dneh letno 186 milijonov kron. In če smo za polovico previsoko računali potnikove dohodke ostane še vedno 93 milijonov kron; in to za tako malo državo, kakor je Švica. Drug slučaj: John Wanemaker, podjetnik za konfekcijsko blago v Ameriki, je plačeval pred vojno ljudem, ki so mu pisali duhovite reklame, letno šestdeset do devetdesettisoč kron. In podobnih bolj ali manj gorostasnih dejstev najdemo na vsak korak. Vprašamo: Kdo plača vse te ogromne stroške? Plača jih konzument, ki to tem huje občuti, čim revnejši je.

Pri konzumnem društvu, oz. sploh v konzumni organizaciji je to drugače. Zadruga se ustanovi še le tedaj, ko je prijavilo pristop že gotovo, zadosti veliko članov. Vsi ti člani so potem takoj gotovi odjemalci konzumnega društva in ni treba posebnih sredstev za privabljanje ljudi, kakor to morajo delati zasebna podjetja.

Nadaljni razložek se nanaša na dobiček, ki ga podjetje napravi. Za-

sebno podjetje dela gospodarju dobiček. Gospodar ali lastnik gleda na to, da kolikor največ mogoče zasluži in če doseže ta dobiček tudi na ta način, da je odjemalec njegovo blago preplačal. Na odjemalčevu korist se ne ozira, temveč le na svojo. Konzumna zadruga pa išče le odjemalčevu korist. Skrbi za to, da dobi član-odjemalec čim boljše in najcenejše blago. Dobitek, ki ga zadruga napravi pri svojem poslovanju, ne gre v žep kakega zasebnika, temveč se koncem leta razdeli med člane ali pa se kot skupna last članov v podjetjih zadruge upravlja naprej.

Tretja važna razlika je sledeča: Zasebno podjetje last enega samega ali nekaterih maloštevilnih, konzumna zadruga pa je last vseh članov. Konzumne zadruge zberejo tekom let velika premoženja, ki so potem last vseh, koristijo vsem in ne enemu samemu. Ali je to tako važno, da so razna velika gospodarska podjetja, ki naj služijo vsemu človečanstvu, last vseh? To je važno in je ta zahteva ravno posledica modernega demokratičnega nazoranja. Ne smemo biti tako naivni, da bi pričakovali popolno izenačenje razmer med sedanjimi gospodarskimi mogotci



na deželi in v to svrhu seveda uporabljale železnico, mora plačevati v mestih kupljena živila na enkrat dražje, ker jim predraga železniška vožnja dobavo živil na deželi onemogoča. Prosi, da se glede voženj po železnicah na celotnem ozemlju kraljestva dovolijo državnim nameščencem prejšnje ugodnosti.

3. Omenja zavlačevanje imenovanj v finančni upravi na Slovenskem, med tem ko se vrše v drugih strokah imenovanja redno in nemoteno dalje ter prosi ministra, da v svrhu remedure uveljavi svojo voljo.

4. Prosi, da se pri neizogibnih premestitvah jemlje ozir na neozženjence, ki ne morejo brez katastrofalnih materialnih posledic zapuščati rodbin, samim sebi pripuščenih.

Za premeščanje, v kolikor je to neobhodno potrebno, naj se določajo v prvi vrsti oni nastavljenici, ki se javijo za premostitev prostovoljno ali pa samci, katerim je skrbeti le zase.

Na vsak način pa je vsakemu premeščencu zasigurati na novem službenem mestu primerno oskrbo s tem, da se mu priznajo za dobo abnormalnih razmer taki prejemki, da bo mogel živeti. V ta namen bo treba prilagoditi dnevniice dejanskim razmeram in jih zvišati.

5. V največji bedi in zapušenosti se nahajajo danes državni upokojenci vseh strok in razredov.

Prosi, da se pri preuredbi službenih prejemkov aktivnih državnih nastavljenecv upoštevajo tudi upokojenci oziroma njih rodbine.

6. Vse druge na ozemlju bivše Avstrogrške novonastale države so odredile, da se vstete drž. nastavljenecv devet semestrov vojne dobe v pokojnino in časovno napredovanje. Tudi ljubljanska mestna občina se pri tem ukrepu ni vstrašila materialne dalekosežnosti. Prosi, da se vstete vojnih let na enak način prizna tudi slovenskim oziroma jugoslovanskim državnim nastavljenecv.

Finančni minister dr. Ninčič je v odgovoru priznal, da je življenje v današnjih odnošajih, vsled katerih trpimo ne samo mi temveč cela Evropa, težko. Za obstanek pa se je boriti umevno najbolj neproduktivnim slojem, t. j. nameščence s stalnimi mesečnimi prejemki.

On sam zastopa načelno stališče, da mora biti državni nastavljenec, pa bodisi najvišji ali najnižji, za svoje delo tako nagradjen, da poleg skrbi, kako bo opravljal z uspehom svojo službo v prid domovini, drugih skrbi imeti ne sme. Žal, da takojšnjega izboljšanja gmotnega stališča drž. nastavljenecv trenutni položaj državnih financ ne dopušča. Noče se vezati s prazno obljubo, ki bi je ne mogel izpolniti, pač pa zagotavlja, da se bodo s 1. avgustom ali najkasneje s 1. septembrom t. l. draginjske doklade prehodno tako preuredile, da v tem pogledu ne bo nič več opravičenih pritožb.

ad 1.) Za nadaljno izplačevanje nabavnih prispevkov se ne more popolnoma ogrevati, ker tvorijo ti prispevki izredne izdatke, on pa mora računati samo z rednimi. Pripravlja se itak prehodno izenačenje prejemkov državnih nastavljenecv za celo državo.

Dokler valutarno vprašanje ni definitivno rešeno, tudi o definitivni rešitvi vprašanja državnih nastavljenecv ne more biti govora.

ad 2.) Glede ugodnosti vožnje drž. nastavljenecv po železnicah smatra za svojo osebo zahtevo kot upravičeno, ker je imelo drž. uslužbenstvo do te ugodnosti pravico, mora pa vprašati za tozadevno mnenje tudi ministrskega predsednika in ministra saborčaja.

ad 3.) V zadevi imenovanj v finančni upravi na Slovenskem ne more podati nobene izjave, dokler poverništvo ne stavi zadevnih predlogov. Naročil pa bo poverjeniku, da v svrhu skorajšnjega imenovanja vseh vpoštev prihajajočih finančnih nastavljenecv vse potrebno ukrene. Z njegove strani ne bo nepotrebnih zadržkov.

ad 4.) Zadeva premestitev se mu zdi težavna in ne bo mogoče zadostiti v tem oziru vsemu, kar se zahteva. Treba bo nastaviti še mnogo večjih slovenskih uradnikov pri raznih ministrstvih, ker dosednji aparat tako obsežnega dela ne zmore. Kolikor bo mogoče, se bo oziralo v slučajih potrebe pri premestitvah na sposobne uradnike, ki se bodo javili prostovoljno ali pa na neozženjence. Dnevniice se morajo do višine, ki odgovarja današnjim razmeram, zvišati enotno za celo državo, in bo sporazumno z ostalimi ministri izposloval pri pokrajinskih vladah izvedbo zvišanja.

ad 5.) Uvidi, da imajo vpokojenci, ki so dali vso svojo fizično in duševno silo državi, pravico do obstanka in istih življenjskih prilik kot aktivni. Naročil bo pristojnim oblastvom, da sestavijo izkaze o številu in pokojninskih stopnjah upokojencev ter višini dosedanjih pokojnin. Na podlagi teh izkazov bo izboljšal, v kolikor bodo dovoljevale finance, s terminom kot za aktivne, gmotni položaj tudi upokojencem.

Sklepno se je finančni minister izrazil v zelo laskavih besedah o vrednosti slovenskih drž. nastavljenecv in povdarjal, da prednačijo tako glede inteligentnosti kot vestnosti vsem ostalim. Izreka jim tem potom svoje priznanje in zagotovilo, da na škodo slovenskih drž. nastavljenecv ni nikdar predpostavljal drugih.

Predsednik Lilleg se za tople besede priznanja zahvali ministru v imenu vseh strokovnih organizacij in ga prosi, da sprejme poedine težnje posameznih strokovnih organizacij še posebej na znanje. Nagovorili so ministra, predloživši mu spomenice, še:

Car. oficijal Verbič v imenu carinskega uradništva; finančne straže nadkomisar Skubic za osobje fin. straže, proseč ga skorajšnje reorgani-

zacije finančne straže; davčni nadzornik Debeljak za uvrstitev davč. uradništva v skupino maturantov; ravnatelj finančne dež. blagajne Vesel za uvrstitev blagajniških uradnikov v skupino računskih uradnikov, iz katere srede so ti uradniki izšli; rač. svetnik Zajc glede imenovanja finančnih rač. uradnikov, višji oficijant Blaž za oficijante in pisarn. pomočnike finančne uprave in uradni sluga Zorko za izboljšanje službenih prejemkov odnosno imenovanje definitivnih in pomožnih uradnih slug za poduradnike.

Slišali smo besede finančnega ministra. Zapustil nam je utis iskrenosti in resničnosti, s kakoršno mu je slovensko drž. nastavljenstvo tolmačilo svoje težnje. Nimamo povoda, da bi zdvajali o njegovi dobri volji in resnični izvedbi danih obljub.

Ravno tako dobro voljo pa pričakujemo tudi od našega poverjeništa ministrstva financ, katerega po oficijelni informativni izjavi njega predstavitelja dr. Šavnika ne zadene krivda, da se imenovanja v finančni stroki še niso v polni meri izvršila. Zadevni predlogi odhajajo po njegovem zatrdilu drug za drugim že od Velike noči v Beograd, koder vsled morebitnih manipulativnih težkoč še niso dospeli do pravih rok.

Slovensko drž. nastavljenstvo samo ugotavlja, da je ministra dobro razumelo in da je vsak nesporazum izključen.

## Nekaj vprašanj.

Ker na mnogoštevilno obiskanem shodu Narodno-socijalne zveze dne 15. t. m. na Jesenicah vsled vpitja nahujskanih rdečkarjev nisem mogel dokončati svojega govora in me tudi pozneje na javnem shodu Jugoslovanske socialne demokratske stranke „pristen“ Slovenec sodrug Moretti ni pustil spregovoriti poštene jugoslovanske besede, kljub temu, da me je povabil na shod, se čutim primorane, da javno pribijem sledeče:

Na shodu JSDS dne 15. t. m. na Jesenicah je sodrug dr. Lemež izrecno izjavil, da je vodstvo socijalno-demokratske stranke oziroma organizacije odgovorno za dejanja posameznih svojih članov.

Vprašam torej:

1. Ali JSDS odobrava govor sodruga Zorge na shodu pri Favaju v Šiški dne 4. aprila 1919, v katerem je hujskal proti kralju, pozival ne na stavko, marveč na revolucijo, potom katere naj bi se ustanovila jugoslovanska republika z diktaturo proletarijata. Možakar je v celotnem govoru zavzemal naši državi sovražno stališče, klical: Doli s kraljem! Mi ga ne potrebujemo! Živela republika! Živel boljševizem!

2. Kako bodete napram celi jugoslovanski javnosti zagovarjali stališče sodruga dr. Lemeža, ki je na omenjenem shodu v Jesenicah izjavil, da

naši ljudje (Jugoslovani) niso zmožni v tovarnah ali podjetjih zasesti vodilna mesta, ker jim manjka potrebne inteligence. Vsled tega smo primorani različne „Werkführerje“, „Polierje“, „Vorarbeiterje“ itd. importirati iz Nemčije ali Nemške Avstrije. Za plavže v Jesenicah baje že v teku import tujega delavstva kljub temu, da je tam nebroj zelo inteligentnih in zmožnih Slovencev, katere se še danes tlači k tlom, ker je vodstvo nemško.

3. Ako ima JSDS v Jesenicah šolo za demagogijo, zakaj se ni tam ustanovil strokovni tečaj za, po mnenju sodruga dr. Lemeža, tako nezmožne jugoslovanske delavce?

4. Sodrug dr. Lemež je nadalje omenil, da ima edinole jugosl. soc. demokracija zasluge, da se je ustanovila samostojna, svoboda Jugoslavija. Med tem, ko so druge stranke in organizacije vpile, rajale, ene pa spale, se je vodstvo JSDS napotilo, menda z dr. Lemežem vred, v Beograd, da tam položi temeljni kamen Jugoslaviji ter se kot prva pokloni kralju osvoboditelju.

(To se je moralo zgoditi vsekakor pred 29. oktobrom 1918.) Ako je to res, kako je sodrug dr. Lemež, kot dosleden in bolj inteligenčen človek, kakor je uboga od Nemcev zaničevana in od njega nezmožnim priznana delavska para, mogel dne 23. marca 1919 na shodu pri g. Grobotku v Boh. Bistrici pozivati na odpor proti našemu bratu kralju, klicati ruske boljševike med nas, hujskati na revoluto in na ustanovitev proletarske republike?

5. Ko sem na omenjenem shodu med drugim omenil tudi to, da so bile naše narodne delavke in druge narodne organizacije po gnili Avstriji, ki je priznala le internacionalno socijalno-demokratske, nemško narodne organizacije, razpuščene, voditelji in člani pa poginani v strelske jarke, pobešeni, postreljeni, konfinirani itd., so navzoči sodrugi (po večini koroški renegati) na vse grlo vpili: „Se premalo so Vas pobešili, premalo postrelili, vse naj bi bili podavili!“

Proti temu g. dr. Lemež kot pseudo-Jugoslovani ni imel nobene besede; torej je molče pritrjeval! Pač pa je javno pribil, da sta imela ona dva sodruga — občinska očeta ljubljanska popolnoma prav, da sta obsedela in nista na poziv župana protestirala proti Italijanom.

Toliko za danes. Še marsikaj drugega lepega Vas vprašam prihodnjič. Samo prosim gospode sodruge voditelje stvarnega odgovora. Jožko Simončič.

Zahtevajte »Narodnega Socijalista« po vseh gostilnah in kavarnah!

— Pridobivajte mu naročnikov! —

**Organizirajte se v N. S. Z.!**  
**V organizaciji je moč!**

na eni in izkoriščanimi sloji na drugi strani. Gotovo je — izkušnje drugih narodov nas v tem potrjujejo — da so skupna, zadruga, trgovska podjetja za vse blago vsakdanje potrebe mogoča, da taka skupna podjetja, zasnovana na strogo demokratični podlagi izločujejo iz dobičkaželjnosti izvirajoče izkoriščanje in torej nudijo svojemu članstvu, ki se zbira po ogromni večini iz nižjih stanov, velike gospodarske koristi. Saj je član konzument ob enem tudi solastnik celega podjetja in je izkoriščanje samega sebe pač izključeno. To je najvažnejša gospodarska korist zadrug.

Zadruga pa je tudi velikega izobraževalnega pomena, ker nalaga vsakemu posameznemu članu soodgovornost za prospevanje skupnega podjetja. Čut te soodgovornosti je treba sicer v članih mnogokrat še le vzbujati, toda ko je enkrat vzbujen, potem prinaša najlepše sadove. Taki člani so najboljše opora zadrug, na drugi strani pa postanejo mnogo samozavestnejši, ker se zavedajo, da so solastniki važnega gospodarskega podjetja, ki ga morajo s previdnostjo upravljati. Delavci se vsled njegovega zadrugnega sodelovanja širi duševno obzorje, po-

staja bolj izobražen in tudi bolj dovzeten za vsa javna vprašanja, kar je z ozirom na napredovanje demokratičnega načela velevažno.

Ako se naše želje glede konzumnega zadrugništva uresničijo, kaj bo potem začel zasebni podjetnik? Saj ne bo več potreben, ako bomo vse ljudstvo spravili v konzumna društva. Spominjamo se na železnice. Koliko je bilo takrat vpitja od strani raznih voznikov, toda ves krik ni izdal nič. Železnice so bile velik gospodarski napredek in so zmagale nad starim voznikom. Ravnotako so konzumna društva napredek in zmagujejo. Kakor železnice niso bile v stanu popolnoma odpraviti voznikov in fjakarjev, tudi tam ne, kjer imajo razne cestne železnice, ker se je vendarle izkazalo, da je fjakar v kljub tramvaju v mnogih slučajih še vedno potreben, tako bodo tudi konzumna društva odpravila zasebno podjetništvo samo tam, kjer so bolj na mestu, kakor slednja, kjer nudijo celokupnosti več gospodarskih koristi, kakor zasebnik. Utegne se torej zgoditi, da se uniči vsled konzumnega društva toliko in toliko zasebnih podjetij, toda to nas ne more motiti, kajti korist, ki

jih prejme celokupnost od nove naprave daleč presegajo škodo.

Toliko o konzumnih zadrugah. Produktivne zadrug se ravnotako že stara misel. V sredini prejšnjega stoletja se je v Nemčiji in na Francoskem izdalo mnogo milijonov za produktivne zadrug, toda vse to je bilo preumetno začeto in je propadlo. Ko so se enkrat utrdile konzumne zadrug in tvorile že močne medsebojne zveze, potem je bila dana trdna podlaga tudi za zadrugno produkcijo. Nbroj tevaren, ki jih danes posedajo zveze, nam to dokazuje. To je zopet velik napredek celokupnega gospodarstva, kajti te zadrugne tovarne ne poslujejo iz dobičkaželjnosti posameznega podjetnika, temveč hočejo služiti le celokupnosti. Ne izdelujejo blaga „za negotov trg“, temveč le za gotove odjemalce, gotov konzum. Zadrugna podjetja potemtakem skušajo regulirati dosedanje neredno produkcijo. Popolna regulacija v tej smeri bi onemogočila gospodarske krize, pod katerimi sedaj tolikokrat trpimo.

Poročali smo torej v prvi vrsti o najvažnejši delavski gospodarski zadrugi, o konzumni zadrugi, ki se jo navadno imenuje „konzumno društvo“ ali tudi

samo „konzum“. Bodi pa izrecno povedano, da konzumno društvo nima samo za delavca velikega gospodarskega pomena, temveč tudi za vse druge stanove, za vsakega konzumenta.

Svoj čas, pred kakimi 20 leti, se je pričela po vsem Slovenskem živahna agitacija za konzumne zadrug. Toda to gibanje ni popolnoma uspelo. Preveč je bilo političnega strankarstva v tej agitaciji in premalo strokovnega znanja, premalo resne stvarnosti. Lepa misel je propadla, kar je velika narodna škoda. Poizkušalo se je takrat tudi na kmetih z konzumnimi zadrugami, toda kmečko ljudstvo za to še ni bilo zrelo. Naj se sedaj loti narodno delavstvo tega dela! Ono je poklicano, da nam ustvari narodno delavsko zadrugno organizacijo. Naloga bodoče narodne delavske organizacije bo, da izdelava za to zadrugno delo podoben načrt. Slehern za narodni napredek vnet slovenski inteligent pa mora to stremljenje podpirati. Naš narod je narod malih stanov, delavski narod. Največ tedaj storimo za celokupno narodno gospodarstvo takrat, če z zadrugništvom gospodarsko povzdignemo svoje „male ljudi“.



## Politične vesti.

**Nemčija in mirovna konferenca.** Danes poteče rok, v katerem je morala Nemčija odgovoriti na odgovor zaveznikov na nemške proti predloge. Ako nemška vlada izjavi, da hoče podpisati prenehanje mirovne pogodbe, se bo v ponedeljek ali torek mirovna pogodba slovesno podpisala. Navzoči bodo vsi delegati aliranih in asociiranih držav, ki so zastopane na mirovni konferenci.

**Razkol med hrvatskimi socijalisti.** Med hrvatskimi socijalisti je prišlo do razdora. Dosedanja stranka razpade na dve, na novo komunistično stranko in dosedanja socijalno demokratično stranko pod vodstvom Korača in Bukšeta. Ta razkol ne bo ostal brez vpliva na strokovno organizacijo, v kateri pride najbrž tudi do delitve. Novo komunistično stranko vodi dosedanja zagrebška politična organizacija in bodo morali tako socijalni demokrati osnovati zase novo politično organizacijo.

**Vojaški kazenski zakon.** Ministrski svet je sklenil, da bo srbski vojaški kazenski zakon veljal za celo državo SHS.

**Amnestija.** Vlada je izdal dalekosežno amnestijo za široke kroge obsojencev v Sloveniji.

**Evropa pred socijalno revolucijo.** Iz Lyona poročajo, da je političen položaj na Angleškem, Francoskem in v Italiji zelo kritičen. Angleški gospodarski krogi se z vsemi močmi zavzemajo za koncesije Nemčiji, da bi rešilo Evropo pred revolucijo. Stališče Clemenceaua se smatra kot omajano. Svet četvorice na mirovni konferenci je zelo vznemirljen vsled dejstva, ker so Madžari dobili od popolnoma nepričakovane strani pomoč, kar je odnošaje v svetu četvorice precej zmedlo. Kakor znano, je Italija začela podpirati madžarske boljševike. Da so vsled tega Francija, Anglija in Amerika vznemirjene, je več kot jasno. Čudno je le, da zavezniki še niso spoznali dovolj italijanskih intrig.

**Delavstvo v Italiji** je silno vznemirjeno vsled vedno večjega pomanjkanja živil. Zlasti v južni Italiji se vršijo skoraj vsak dan demonstracije in štrajki. V Rimu štrajkajo delavci posameznih strok. Delavska agitacija pa ima svoj globlji vzrok v dejstvu, ker preti v Italiji vsled pomanjkanja surovin brezposelnost. Vlada ni mogla pečati z delavskimi nemiri in se bo najbrž ustanovilo posebno ministrstvo za prehrano. Glede uvoza potrebnih surovin in industrijo pa tudi vlada ne more storiti ničesar, dokler se ne ustalijo svetovne gospodarske razmere. — Stavkarsko gibanje se po celi Italiji vedno bolj širi. V Rimu, Bergamu, Palermu, Ravenu in drugod so stopile v stavko nove skupine delavcev in javnih nameščencev. Učiteljska stavka v Milanu se je po sklepu osrednjega odbora narodne zveze učiteljev razširila po vsej državi. V Savoni so se pridružili stavkujočim tudi višji uradniki. Italijanska cenzura zatira vse vesti o stavki in resnih nemirih. Socijalistično glasilo „Avanti“ poroča, da se bo v najkrajšem času razširilo proletarsko gibanje s splošno stavko v Italiji. Italija se nahaja v težki socijalni krizi.

**Prepir med ministri.** Naš ministrski predsednik Stojan Protić in minister za notranje zadeve Svetozar Pribičević sta se sprla, ker je ministrski predsednik zahteval, da se ministri ne smejo udeleževati strankarskih shodov.

**Delavsko gibanje v Franciji.** Po celi Franciji se je zadnje dni začelo resno gibanje delavcev vseh strok. V Parizu so štrajkali delavci v vseh prometnih podjetjih. Stavka ponehuje, ker so dosegli večino svojih zahtev. Štrajkali so tudi rudarji in mornarji. Ozadje delavskega gibanja v Franciji je politično. Francosko delavstvo je izdalo protest proti imperijalističnim ciljem francoske vlade. V protestu odklanja vsak mir, ki sloni na krivici in nasilju. Kot znamenje nezadovoljnosti za mirovno konferenco se namerava proglasiti splošna stavka, ki naj se razširi v mednarodno gibanje. Ekstremni elementi na Francoskem in Angleškem hočejo po-

čakati s splošno stavko do tedaj, ko bo demobilizacija izvedena v večjem obsegu. Francoski ministrski predsednik Clemenceau se je izrazil, da bo nastopil z vsemi nasilnimi sredstvi, ako izbruhnejo nemiri. Ako se proglasi splošna stavka, bo porabil vso vojaško silo, da stavko zatire, ker noče spravljati Francoske v nevarnost v trenutku, ko bi se je moral sovražni Nemec bati. Tako govori največji kapitalist in imperijalist na svetu in ne pomisli, da se bo delo mirovne konference preje ali pozneje, maščevalo najbolj ravno nad Francijo. Delavstvo samo je priznalo, da ima stavka predvsem politične cilje. V razglasitvi se bo sprejel namreč tudi protest proti gospodarskim pogojem, ki so bili naloženi Nemčiji, kakor tudi proti vsaki pomoči, ki jo ententa namerava poslati na Rusko proti boljševikom. Tudi v francoski armadi je nezadovoljstvo z mirovno konferenco vedno večje. Čete groze z nepokorščino, ako bi se Nemčija branila podpisati mirovno pogodbo. Francoska vlada razmišlja, če ima sploh toliko zvestih čet na razpolago, da bi mogla zatreti morebitno ustajo. Tako se kažejo nevarne posledice pariške mirovne konference, ki namerava po starem imperijalistično-kapitalističnem načelu zaslužiti male narode in ki ošabno prezira socijalno gibanje vsega proletarijata.

**Demobilizacija bolgarske armade.** General Franchet d'Esperay je zapovedal, da se morajo zapleniti vse zapore bolgarskih topov, ki bodo shranjene v Carigradu pod nadzorstvom ententnih čet. Istočasno je razpuščenih več bolgarskih polkov.

**P. ed splošno stavko v Ameriki.** Francoski delavski voditelj Thomas je odpotoval v Ameriko, da pripravi železničarje, rudarje in pristaniške delavce za splošno stavko. Zveze teh delavcev štejejo nad 3 milijone članov. Ako ustavijo delo, se morajo ustaviti transporti čet po vsi deželi. Pričakuje se, da se izjavijo vse štiri zveze ameriških železničarjev za splošno stavko.

**Narodni socijalizem na Češkem.** Napredovanje socijalistov pri volitvah v občinske svete je veliko. Zlasti so dosegli lepe uspehe češki socijalci — bivši narodni socijalisti. V Pragi so dobili češki socijalisti od 90 mandatov 21, socijalni demokratje 20, narodni demokratje 29, ljudska stranka 5, obrtna stranka 3, nemška meščanska stranka 4.

**Komunistična vstaja na Dunaju ponesrečena.** 15. t. m. so nameravali dunajski komunisti uprizoriti vstajo. Vlada je pravočasno zastražila vsa javna poslopja s strojnimi. Komunisti so priredili na Mestnem trgu shod, nakar so šli pred deželno sodišče, kjer so zahtevali, da se takoj izpustijo aretirani komunistični voditelji, ki so bili izpuščeni. Madžarski voditelji so ostali v zaporu. Vsled nadaljnjih neredov je morala vojaška policija oddati več salv. Število mrtvih še ni znano. Prvo poročilo pravi, da je bilo okoli 30 mrtvih in veliko ranjenih.

**Nove italijanske spletke.** Italijansko vrhovno armadno poveljništvo je na podlagi dogovora v svetu četvorice zasedlo železniške proge Trbiž—Beljak Št. Vid. Italijansko časopisje zahteva, naj zasedejo Italijani tudi progo Trbiž—Celovec—Maribor, da se zajamči obrat na teh železnicah.

**Zarota proti Italijanski vladi.** V Rimu so odkrili nameravano zaroto proti italijanski vladi. Organiziral jo je znani hujšak, pesnik d'Annunzio, ki je sklenil, da se morajo razpustiti vse socijalistične organizacije in aretirati vsi sedanji vladni organi, nakar naj bi se začela vojaška akcija proti Jugoslaviji. Ta zarota je imela 12 milijonov na razpolago.

**Italijanski anarhisti na delu.** V zadnjem času se ponavljajo v Ameriki pogosti atentati. Policija zedinjenih držav je dognala, da so atentatorji večinoma italijanski in francoski anarhisti, ki so nalašč v ta namen prišli v Ameriko.

**Štrajk na Francoskem.** Zahteve francoskega delavstva niso samo industrijalnega ampak tudi političnega značaja. Francosko delavstvo se drži odločno in zahteva, da spremeni mirovna

konferenca mirovne pogoje v smislu 14 Wilsonovih točk. V štrajku se nahaja 500.000 kovinarjev delavcev in 50.000 rudarjev. Vršili so se ostri in krvavi spopadi med štrajkujočimi in policijo. V Parizu so med sprevedom 10.000 kovinarjev ubili več policajev.

**Italijani izdali Čehe.** Češke legije, ki so se borile v Italiji proti Avstriji, so prišle prve domov. Te legije so bile tedaj edina organizirana češka armada, katero so vodili italijanski oficirji. Češko moštvo ni moglo nikdar trpeti italijanskih oficirjev, ki so v službi češko-slovaške armade z madžarskimi boljševiki kovali spletke proti priklopnosti Slovaške k Češki. Nazadnje so v dogovoru z madžarskimi boljševiki izdali češko armado na Slovaškem. Za to izdajstvo so dobili od boljševikov 280 milijonov. Vsled tega izdajstva so Madžari potisnili nazaj čehoslovaško armado in ji grozili z obkolitvijo. Čehi so takoj nato izgnali vse italijanske oficirje. Tako so tudi naši češki bratje spoznali italijansko zvestobo v izdajstvu!

**Nova svetovna vojna.** Bivši poslanik Zedinjenih držav Morgenthau je imel govor, v katerem je rekel med drugim: „Zedinjene države bodo čez petnajst ali dvajset let zopet v vojnem stanju. Ne mislite, da so vojne minule. Vsem narodom, ki so na mirovni konferenci, ne bo mogoče ustreči in mnogi se bodo vrnili nezadovoljni iz Pariza. V petnajstih letih bodo Zedinjene države poklicane, da rešijo svet.“

**Socijalni demokratje so izstopili iz deželne vlade na strankin poziv** pretekli teden. Sodruga Kristan in Prepeluh toraj nista več poverjenika. Socijalni demokratje bi morali že zdavnaj izstopiti iz deželne vlade, ker nikakor ni združljivo na eni strani rovatiti proti državi in na drugi strani dobivati za svoje rovarjenje visoke plače. Radovedni smo, če bodo vlado zapustili tudi vsi oni socijalni demokratični priganjaci, ki sta jih Kristan in Prepeluh postavila izključno le zato na odlična uradniška mesta, da so lažje agitirali za socijalno demokratično stranko. Dоследno bi bilo, da zapuste svoja mesta.

## Tedenske vesti.

— **Obup** življenje si je vzel 12. t. m. prov. premikač državne železnice tov. Anton Umnik. K usodopolnemu koraku ga je dovela domišljija, da se ga preganja in zapostavlja za posledice povzročene še po proslulem načelniku Wieserju. Mož je bil odločno narodnega mišljenja. Imel je tudi v svoji družini bolezen in smrt na dnevnem redu. Pred par meseci mu je umrla druga žena in zapustila tri nepreskrbljene otroke. Vsem tem usodnim pojavom ni bila kos njegova, sicer močna narava in je zadnji čas iskal utehe v pijači. Alkohol mu je pripomogel k obupu. Njegova mehka narava ni mogla kljubovati viharju življenja. Tovariši, ohranite mu prijazen spomin!

— **Bivši avstrijski guverner Rhemen** je pri svojem odhodu iz Belgrada vzel seboj velikansko množino nakradenega živeža in blaga. Odpeljal se je s posebnim parnikom po Donavi v Budimpešto, kjer so mu zaplenili velikansko množino nakradenega usnja, moke, obleke, sladkorja, masla in bankovcev. Jugoslovanske oblasti so ob prevratu odvzele Rhemeni in njegovim oficirjem 10.000 goved, 10.000 prašičev, 4000 ovac, 15 vagonov vina in za 16 milijonov denarja v gotovini. Tako so gospodarili v Srbiji avstrijski krvniki, roparji in tatovi!

— **Zaplenjeno zlato.** V Baku so zaplenili raznim trgovcem in verižnikom za en milijon zlata, ki so je hoteli iztihatopiti na Reko.

— **Vodja socijalnih demokratov — velekapitalist.** Voditelj osjeških socijalnih demokratov Henč je postal velekapitalist. Šel je v Pariz, odkoder je dobaval stroje za svojo tovarno v Mitrovici, ki je protokolirana kot »Tovarnica drvene robe, Pfeiffer i Henč«. Potem pa naj reče kdo, da se borijo socijalno-demokratični voditelji proti kapitalistom!

— **Železniška proga Stolac—Kruševac—Užice** je zopet otvorena.

— **Roparski napad.** Blizu Moduša na Hrvatskem so napadli neznani roparji kočijo, v kateri se je nahajal agent vojaške policije v Zagrebu Rajčić s svojo ženo. Naenkrat je naskočilo pet, v avstrijske uniforme oblečenih roparjev, s puškami in revolverji, kočijo. Vodja razbojnikov je zaklical Rajčiću: »Denar ali smrt!« Rajčić je zagrabil za revolver, toda vodja razbojnikov je ustrelil nanj in ga hudo ranil. Rajčić je v zadnjem trenutku izprožil svoj revolver in zadel poglavarja roparjev v srce. Ko so ostali videli, da je njihov vodja mrtev, so zbežali.

— **Vidov dan** se proslavi v Ljubljani kar najslovesneje. Na predvečer Vidovega dne bo pred Mestnim domom veliko javno predavanje, katerega se udeležijo društva z zastavami in pevski zbori, ki zapoje narodne himne. V Narodnem gledališču bo slavnostna predstava »Na smrt obsojeni«. V petek popoldne in v soboto se priredi v Ljubljani cvetlični dan v korist vojnih invalidov. Prav bi bilo, da bi se po celi Sloveniji kar najlepše praznovalo zgodovinsko pomembni Vidov dan.

— **Jugoslovani hočejo iz Amerike domov.** Sodijo, da je v Ameriki do pol milijona Jugoslovancev, katere je vse pregnala v tujino tujčeva pest, ki je do zadnjega gospodovala nad našo domovino. Neurejene in skrajno žalostne gospodarske razmere so prepodile stotisoče naših sinov v svet za kruhom. Sedaj se vračajo. Okrog 3500 ljudi je že na potu domov. Pravijo, da se jih hoče vrniti še 150.000. Vendar čakajo ugodnejših razmer. Ali se domovina resno pripravlja na to, da bi sprejela naše pregnance? V naših podjetjih in tovarnah je še vedno dovolj kruha za tujce, dočim se naši bratje trudijo po svetu. Saj so še one delavne sile, ki jih imamo doma, po večini vsled neodpušljive obzirnosti napram tujcem, brez dela. Kdaj se bo odločno izvedla agrarna reforma, da bo naš človek prišel do zemlje. Mislimo ob vsaki uri na naše ameriške rojake, ki si žele domovine. Naša domovina je bogata in velika, tako da bi vsak njen sin lahko prišel do dobre kruha. Samo pametna in odločna narodno-gospodarska politika je potrebna in vse bo zadovoljno in v redu!

— **„Državna posredovalnica za delo“.** Podružnica za Ljubljano in okolico. Delo iščejo: pisarniške moči (335), trgovski sotrudniki in sotrudnice (201), služkinje (134), stroji, ključavničarji, strojni in kurjači (100), uradne in trg. sluge (125), hišniki, pazniki, mesarji, peki, mlinarji, natakari, natarice, točilci, tov. in poljski delavci in delavke, železostrojarji, kovači, mehaniki, elektrotehniki, ekonomski, oskrbniki, dninarice, dimnikarji, zidarji, mizarji, pleskarji, sobni slikarji, krojači, šivilje itd. V delo se sprejmejo: rudarji (900), služkinje in kuharice (120), težaki, hlapeci, pomožni delavci v pletilni šoli, konjski hlapeci, čevljarji, tesarji, poljski in vinog. delavci in delavke, zidarji, mizarji, pis. moči, opek. delavci, strojniki itd.

## Narodno socijalna Zveza.

— **Podružnica NSZ na Bledu** oklicuje za nedeljo, dne 22. junija občni zbor. Vse tovariše člane pozivljamo, da se polnoštevilno udeležijo občnega zbora. Na zborovanje pride tudi odposlanec osrednjega vodstva NSZ.

— **Shod Narodno Socijalne Zveze na Jesenicah.** To je bilo krika in vika v nedeljo dne 15. t. m. na Jesenicah, ko je prvič sklicala NSZ shod v tem sršenovem gnezdu. Nezadovoljstvo med jeseniškimi delavci radi voditeljev socijalno demokratične organizacije je bilo vsak dan večje. Terorizem je bil vedno hujši. Delavstvo je opazalo, da socijalni demokratje branijo Nemce in nemškutarje in to na škodo slovenskega delavca. Odločili so se, da napravijo temu konec na ta način, da se organizirajo v Narodni Socijalni Zvezi in so si že pred nekaj tedni izvolili pripravljalni odbor. Na zahtevo delavstva je sklicala NSZ v nedeljo, dne 15. t. m. shod narodno zavednih jeseniških delavcev. Na shod



je prišlo veliko nepovabljenih rdečkarjev, ki so v groznem obupnem strahu za svojo nemškutarsko internacionalno razbili shod ter tovariša Simončiča kot poročevalca dejansko napadli. Shod se je vršil v dvorani pri „Jelenu“ ter je bila dvorana nabito polna, še celo v veži in zunaj na dvorišču je bilo polno ljudi. Ob 9. uri otvori predsednik pripravljalega odbora NSZ shod in poda besedo tovarišu Simončiču iz Ljubljane. Delavci so njegovim izvajanjem z zanimanjem sledili ter ista tudi odobraval. Po polurnem govoru se je nateplo v dvorano precej znanih hujšakcev, ki so pričeli govornika motiti. Ko je omenjal tudi nekatere internacionalne kapitaliste in vojne dobičkarje je nastal prepri in tak hrušč, da ni bilo mogoče govoriti naprej. Ko je hotel tovariš Simončič svoj govor nadaljevati, so se navallili na njega, ga dejansko napadli in končno vrgli v vso silo skozi okno ven. Nastalo je v dvorani, kakor tudi zunaj veliko prerekanje in vsi pametni pristaši socialne demokracije so ogorčeni obsojali takšno ravnanje rdečih hujšakcev. Med tem pride dr. Lemež iz Ljubljane, ki svetuje socialnim demokratom naj skličejo takoj svoj shod. Četrto ure na to se je vršil nov shod, kateremu je predsedoval sodrug Gabrijel. Prvi je govoril sodrug dr. Lemež, ki je v glavnem poveljeval internacionalno in seveda zabavljajl čez narodne socialiste. Nato je dobil besedo predsednik NSZ tovariš Juvan, ki je odločno in z dokazi ovrgel vsa zavijanja in sumničenja dr. Lemeža. V nad polurnem govoru je očrtal velike uspehe NSZ za delavstvo in povdarjal veliki pomen narodnega socializma. Posebno na Jesenicah je še dovolj Nemcev in nemškutarjev, ki zasedajo najboljša mesta, katere ščitijo socialni demokratje, katera mesta bi lahko zasedli zmožni zavedni Slovenci. NSZ ne ruši discipline med delavstvom, kar je prepričanih socialnih demokratov naj kar ostanejo v internacionalni, mi hočemo za zavedne narodne delavce svojo organizacijo in takih je na Jesenicah veliko. Prav v živo pa jih je zadel, ko je omenjal potrebo po delavski izobrazbi, ker se je ravno ta dan pokazalo, da manjka delavstvu prave izobrazbe. Med njegovimi izvajanjmi je večkrat nastal precejšen hrušč in ugovori ter so mu konečno milostno dovolili govoriti samo še dve minuti. Delavci so z zanimanjem sledili govoru, le okoli 20 do 30 ljudi se je prav po nepotrebnem repenčilo. Odgovarjal je zopet sodrug dr. Lemež, a tako, da sebi ni verjel. Po „stvarnem“ odgovoru je predsednik zaključil za NSZ lahko rečemo prav dobro uspehi shod. Po shodu so narodni delavci sklicali sestanek, na katerem se je ustanovila podružnica NSZ za Jesenice. Kakor smo na shodu poudarjali, tako bo tudi res. Naša podružnica je ustanovljena in po zavednosti naših delavcev bo gotovo prav kmalu tako močna, kot internacionalna. Jeseniški narodni socialisti! Krepko in brez strahu na delo. Žugali so vam s terorizmom, kakor je njih navada, ampak tudi ta terorizem bomo strli in zmagali bomo, ker naša stvar je pravična in zato nam je tudi bodočnost zasigurana.

## Dopisi.

**Novo mesto.** Dne 3. junija se je vršil številno obiskani sestanek Zveze jugoslovanskih železničarjev. Na sestanku je poročal tov. Korošec o raznih aktuelnih stanovskih vprašanjih, kakor tudi o splošnem delovanju JJŽ. Omenil je tudi nameravano združenje vseh narodno-strokovnih organizacij, kar smo odobruje vzeli na znanje. Za najtesnejše združenje vsega zavedno narodnega proletarijata so tla kar najbolj ugodna, posebno ker se nam ni bati persekucij in ker je za vselej izpodbita rdeči internacionalni namišljena predprava, da je le ona upravičena organizirati delavstvo. Tov. Lenšček je v svojem zanimivem govoru povdarjal, da je skrajni čas, da so se proletarske vrste narodno probudile in spoznale škodljivost internacionalne. Internacionalni moramo napovedati najostrejši boj. Ne poznamo

sprave z internacionalo, ki nas je že v preteklih dneh po svojih organiziranih tolpah oropala Koroške, pobijala in trpinčila ranjence in vjetnike, preganjala starčke, žene in dekleta ter celo otrokom ni prizanašala v svoji krvočnosti. Prav je, da so sedaj te tolpe po naših hrabrih četah dobile svoje zasluženo plačilo. Slovenskim socialnim demokratom bi bilo pač vseeno, če bi našo domovino zasedle čete socialno-demokratske Nemške Avstrije. Mednarodnjakjem je vseeno, kdo bo vladal v naših krajih. Nam pa, dragi tovariši, ki smo navzlic pritisku nemških in mednarodnih mogočnejšev nosili glavo po koncu, škripajoč z zobmi nad krivicami, ki so se marsikomu godile, nam ne more biti vseeno, da bi nas nenasitna socialno-demokratska Nemška Avstrija zopet oropala svobode. Dovolj je že, da tlačijo najzavednejši del naroda italijanski imperijalizem. Zato ne smemo cepiti svojih moči v brezdomovinskih internacionalnih organizacijah, marveč moramo vse svoje sile strniti v narodno socialnih organizacijah. Na dan, ko je nemška socialna demokracija prisegla Viljemu zvestobo in sprejela vojne kredite, je zažgala tudi svojo rdečo zastavo in internacionalno poginila. Kakor v drugem, so nam tudi tukaj za vzgled lahko naši severni bratje Čehi. Ti so se že zdavnaj rešili nemške internacionalne in se organizirali na narodnem temelju. Celo skupina, ki je ostala organizirana še v internacionali, se je zadnji čas otresla škodljivega vpliva Dunaja in se osamosvojila. Pri vsem narodnem stališču čeških narodnih socialistov pa ne moremo nikdar reči, da so zanemarjali odločen razreden boj za delavske zahteve. Skrajna narodna doslednost proletarske mase na Češkem je bila tista sila, da niso nikdar klonili tilnika. Vstrajali so na trnjevi poti v boljšo bodočnost, ki je morala priti, dokler ni bila — Bela gora — maščevana. Pri nas so bile razmere drugačne. Kdo se ne bo spominjal naših prvih narodno stanovskih organizacij v Trstu, posebno N. D. O., iz katere se je poznaje organizirala Z. J. Ž. Zaznamovati smo imeli sicer male uspehe, ker nam je nasprotovala nemškutarska internacionala v zvezi z nemško vlado. Imeli smo v naši sredi mnogo žrtev, ki so padle za našo skupno svobodo. Vse polno jih je še, ki rovarijo na tiho in javno proti Jugoslaviji in ki se zbirajo pod rdečo zastavo, ker črnožolte ni mogoče oživeti. Naša najbližja naloga bodi, da zapustimo našo dosedanjo politično nevtiralnost in se politično organiziramo. Pripravimo se na predstoječe politično delovanje, združimo vse narodno stanovske organizacije. Ustvarimo si lastno politično zaledje, da bomo odposlali tudi mi združeni narodni proletarci svoje zastopnike v narodno skupščino, ki bode v državni upravi in zakonodaji soodločilen faktor pri rešitvi naših zahtev in teženj. Ako bomo pravočasno pripravljeni, je tudi bodočnost naša. Narodno zavedni proletarijat nastane na ta način dejstvo s katerim bode država morala računati. Ko pa bomo dosegli popolno narodno svobodo, ko bomo vsi Jugoslavlani združeni v eno državnost, ko nas bodo socialne demokracije drugih držav kot take pripoznale in cenile, ko ne bomo ob naših mejah od nikogar več ogroženi ter ko si bomo našo državo uredili po naših željah, tedaj pa zakličemo proletarijatu celega sveta — nič nas ne loči več — skupen boj — skupni cilji! Borili se bomo lahko ramo ob ramo proti sovražnikom proletarijata. Mi smo in hočemo vstati do tedaj le to, kar smo. Gradimo si našo organizacijo, da nas čas ne prehiti, da se ne bomo v trenutku, ko bode treba stati v sklenjenih vrstah, umaknili sladkim obljubam, še manj pa sili. Takrat zakličemo našim državnikom: tukaj smo združeni narodni socialisti, ki zahtevamo delež, kateri nam po naši moči pripada v vladi in v vseh upravnih in zakonodajnih zastopstvih. Imamo silo, da si vse to tudi izvojimo.

**Celje.** Mednarodnost naših „jugoslovanskih“ rdečkarjev se je zopet pokazala v pravi luči. Še pred par dnevi se je dopisnik jezil v „Napreju“ nad nami zaradi članka v „Novi dobi“ o narodnem socializmu, trdeč, da je to

le obrekovanje in da naj dokažemo naše trditve. Kakor je „Naprej“ velik — bi bil premajhen — če bi hoteli objavljati vsa imena bivše celjske sodrge in fakinaže, ki je ob vsaki se nudeči priliki napadala, izzivala, pretepavala narodne Slovence in ki je danes vsa v socialistični stranki! Saj je že veliko teh poganih čez mejo! — V cinkarni je bil nastavljen kot zdravnik dr. Gollitsch, ki je bil zadnjič med drugimi interniran. Ta čas je vkljub svoji obili zaposlenosti prevzel zdravniško oskrbo dr. Brezovnik, splošno znan in priljubljen zdravnik. Ker pa ne nosi rdeče nagumbnice, so se naši rdečkarski kolovodje takoj vrgli nanj, da ga odstranijo in ga nadomeste zopet s prejšnjim znano zagrizenim nemškutarjem dr. Gollitsch-em. — Le tako naprej! To je najboljša reklama za NSZ, kjer se zbira brez vsega pritiska vso zavedno slovensko delavstvo. Razumemo prav dobro tarnanje v „Napreju“, da vsi inteligentnejši delavci obračajo hrbet brezdomovinskemu mednarodnemu socializmu.

**Sevnica.** Že smo mislili, da bomo delavci v tovarni za kopita prišli enkrat do pravega reda in ljubelega miru, ki smo si ga vsi prav iz srca želeli. Toda spoznali smo, da to ne bo toliko časa, dokler bomo imeli v svoji sredi nemškutarje in Nemce, ki samo prežijo za tem, kako bi slovenskemu delavcu škodovali. Posebno delovodja Lavre se

je pričel zadnji čas zopet skrajno sovražno obnašati proti delavstvu. Pri tem si je mislil, da ima še vedno za seboj osovražene Winklerje. Toda spodletelo mu je. Delavstvo je soglasno nastopilo in zahtevalo od sekvesture, da noče pod nobenim pogojem več v svoji sredi Lavreja. Na zahtevo delavstva je potem Lavre izostal od dela in opravlja njegov posel slovenski delovodja, ki je med vsem delavstvom priljubljen. Sicer se za Lavreja sedaj potegujejo njegovi malostevilni nemški bratci, kar mu pa vse skupaj ne bo veliko pomagalo. Sekvestura bo morala upoštevati želje delavstva, če hoče, da se obrat nemoteno dalje vrši. Vsakdo mora priznati, če nepristransko sodi, da odkar ni bilo Lavreja v tovarno, da delavstvo z veliko večjim veseljem dela in tudi, kar je najvažnejše za procvitanje podjetja, veliko več naredi. Vse druge Nemce v tovarni najresneje opozarjamo, če hočejo še nekaj časa ostati v tovarni, da so kar najbolj strpljivi napram slovenskemu delavstvu in naj že enkrat spoznajo, da je za vselej konec, da je slovenski delavec le brezpravna para, dočim je oni, ki le malo nemški čeblija, velik gospod. V svobodni Jugoslaviji je ravno obratno res.

Izdajatelj in odgovorni urednik:  
**Ivan Tavčar.**  
Tiska „Zvezna tiskarna“ v Ljubljani

V Ljubljano potujočemu občinstvu se priporoča restavracija v Prešernovi ul. 9.

Vinska klet pri Maliču, Ljubljana nasproti glavne pošte pod Jadransko banko.

Točijo se v kleti in čez ulico pristna, stara in nova, bela, rdeča in črna vina.

Slavnemu občinstvu se najtopleje priporoča

**Stanko Jesenko.**

**Najlepše darilo mladini** je povest slovenskega dečka iz preteklega svetovne vojske

**„DORE“.**

Knjiga je lepo ilustrirana ter bo v mestu in na deželi vzbudila veliko zanimanje. Cena vezani knjigi je K 4.—. Dobiva se v knjigarnah kakor tudi v Zvezni knjigarni v Ljubljani, Marijin trg 8.

Zbirko zanimivih povesti in novel z Gorenjskega obsega knjiga:

**„Šopek samotarke“**

Spisala znana povsod priljubljena ljudska pesnica in pisateljica M. Komanova

Založila in izdala

**Zvezna knjigarna** v Ljubljani, Marijin trg 8. Cena vezani knjigi K 5.—, broširani K 4.—.

**„KINTA“ karbidne svetilke**

najnovjšega sestava, fino emajlirane, enostavne, ter popolnoma nenevarne razpošilja po pošttem povzetju za ceno 32 K, poština posebej

Glavno zastopstvo „KINTA“ svetilk, Ljubljana, Dunajska cesta 12.

Telegrami: KINTA Ljubljana.

Prva Jugoslovanska zaloga vseh živil na debelo za Kranjsko v Ljubljani

**Ljudevit Jakovlić**

Rimska cesta 19

priporoča svojo bogato zalogo živil vsem delavskim konsum. društvom in sl. občinstvu.

**Pravi firnež**

v priznano najboljši in zanesljivi kakovosti.

Use vrste barv, barve za obleke, suhih in oljnatih, mavce (Gips), mastenec (Federweiss), strojno olje, pražno olje, karbolinoj, steklarski in mizarški kľof, pleskarska, slikarska in zidarska čopiče, kakor tudi druge v to stroko spadajoče predmete ima še vedno v zalogi turčija

**A. Zankl, sinovi**

Ljubljana.

Ceniki se za časa vojske ne razpošiljajo.

**Mestna hranilnica ljubljanska**

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3,

je imela koncem leta 1918 vlog K 80.000.000 in rezervnega zaklada „ 2.500.000

**Sprejema vloge vsak delavnik.**

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

**Hranilnica je pupilarno varna.**

Dovoljuje posojila na zemljišča in poslopja proti nizkemu obrestovanju in obligatornemu odplačevanju dolga.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno

**Kreditno društvo.**